

VICTOR CHIRONDA

PROGRAMUL
ELECTORAL
2023

Chișinău european -
sigur și prosper.

Европейский Кишинев -
безопасный и процветающий.

Integrarea Europeană este unicul fundament solid pe care putem construi un oraș care să ofere oportunități, confort și siguranță.

Viziunea mea este să construim Chișinăul și Republica Moldova ca o casă europeană, cu fundament solid de securitate națională, cu pereți temeinici de investiții în dezvoltare și cu acoperiș trainic al democrației și statului de drept.

O casa europeană înseamnă să pui copii în centru, ocrotiți de familie, înconjurați de comunitate și protejați de un stat puternic.

Fiecare înveliș are un rol – de la a-i educa, a-i crește în adulți valoroși, a-i menține într-o stare de bine, a le furniza sănătate, produse și servicii, oportunități, confort și siguranță.

Prin oportunități am în vedere posibilități de creare și dezvoltare a unor afaceri și de angajare. Chișinăul trebuie să fie prima opțiune de urbanizare a oamenilor din Moldova. Moldovenii trebuie să aibă oportunități de muncă și creștere acasă, iar acasă înseamnă în primul rând orașul Chișinău.

Confortul înseamnă servicii urbane moderne - mobilitate, servicii sociale, spații publice calitative. Prin mobilitate am în vedere eliminarea ambuteiajelor și a torturii utilizării unui transport public haotic și periculos.

Prin servicii sociale calitative avem în vedere opțiuni moderne și simple pentru asigurarea familiilor cu grădinițe și școli moderne, oportunități universitare, servicii simple și rapide de eliberare a actelor permise, acces la medicină eficientă.

Spațiile publice trebuie să invite orașenii să savureze orașul.

Un oraș sigur e unul în care lași copilul să meargă singur la școală. Asta implică o transformare radicală a infrastructurii rutiere, a transportului public și a felului în care ne comportăm în public. Un oraș sigur înseamnă și aer curat, iar calitatea aerului nu se negociază.

Un oraș sigur înseamnă servicii medicale de urgență și pompieri care ajung rapid la chemare și rezolvă problemele profesionist.

Un oraș sigur înseamnă un oraș bine iluminat, un oraș cu viață socială activă, cu oameni care își cunosc vecinii și se respectă unii pe alții. Iar respectul față de noi vine cu respectul față de reguli.

Un oraș sigur poate fi doar într-o țară sigură, în care oamenii au încredere în ziua de mâine.

Un oraș în care oamenii nu se tem să facă investiții, afaceri, case, familii.

Un oraș condus de oameni care apără și promovează calea europeană a Republicii Moldova.

Aceasta e viziunea mea pentru Chișinău.

Priorități pentru Chișinău

01

Sistem de mobilitate calitativ și eficient

Avem nevoie de un **sistem complex de mobilitate urbană**, care să ofere condiții confortabile pentru utilizatorii de transport public, transport personal, biciclete sau pietoni.

Transportul public este elementul principal al unui oraș modern și instrumentul cel mai eficient pentru eliminarea ambuteiajelor.

Transportul public calitativ înseamnă troleibuze și autobuze noi, dotate cu aer condiționat, pantă de acces pentru cărucioare și cu panouri de informare. Calitatea transportului public o percepem atunci când avem o stație aproape de casă, când știm exact orarul de circulație și știm precis în cât timp vom ajunge la destinație. Când putem vedea online în câte minute se apropie următorul autobuz. Când putem schimba câteva rute de troleibuz cu același bilet de călătorie sau când avem rute de noapte.

Transport public eficient este atunci când autobuzele și troleibuzele nu stau în ambuteiaje pentru că circulă pe bandă dedicată. Când stațiile de așteptare nu sunt ocupate de parcări. Când numărul și frecvența transportului public este adaptat la orele de vîrf și oamenii nu se îmbulzesc ca să ajungă la lucru sau acasă.

Cînd diferite linii și tipuri de transport public se intersectează în stații de transbordare și nu ești nevoit să mergi departe ca să iai o altă rută. Cînd transportul public este alcătuit din autobuze și troleibuze de mare capacitate care circulă exact conform orarului afișat.

Un transport public calitativ și eficient înseamnă un oraș care își respectă locuitorii și tinde să le ofere cele mai bune condiții de deplasare prin oraș. În rezultat, oamenii tind să folosească mai puțin automobilele personale și să circule mai des cu transportul public.

02

Parcări organizate pe străzi și lângă blocuri

Parcările publice sunt o prioritate pentru Chișinău.

Parcările în oraș trebuie organizate astfel încât să asigure oamenii cu spații de parcare dar, în același timp, să nu transforme orașul într-o parcare gigantică. Locul de parcare a mașinii trebuie să fie curat.

Acest lucru poate fi asigurat prin sistematizarea locurilor de parcare existente, prin amenajarea parcărilor în stradă și prin construcția parcărilor multietajate cu plată. Parcările în stradă au menirea să ofere spațiu de parcare de scurt timp (15 min - 2 ore) pe timp de zi. Iar parcările multietajate pot fi folosite pentru parcările de durată, pentru cei care vin dimineața la lucru cu mașina și seara pleacă acasă.

De asemenea, este necesară dezvoltarea nodurilor de transport Park&Ride - parcări multietajate combinate cu stații de transport public situate la marginea orașului. Astfel oamenii care vin cu automobilul la Chișinău pot parca la marginea orașului iar cu tichetul de parcare ar putea călători gratuit pe parcursul zilei în transportul public.

În plus, este necesară amenajarea parcărilor pentru rezidenți în curțile blocurilor, în cadrul unui program municipal de amenajare a curților și spațiilor comune dintre blocurile rezidențiale.

Starea tehnică a blocurilor vechi din Chișinău este o problemă care afectează viața a peste 1/3 din locuitorii orașului. Locuitorii acestor blocuri au nevoie de sprijinul primăriei pentru a asigura reparația și întreținerea spațiilor tehnice ale clădirilor (acoperiș, lift, scară, subsol, izolare termică).

În acest sens, este necesară inițierea unui program municipal de renovare a blocurilor vechi sub forma unor co-finanțări a lucrărilor. Astfel, locatarii unui bloc ar putea aplica la co-finanțare în proporție de 15%, 30% sau 50% a costurilor de reparație a blocului, cu condiția creării unei asociații de locatari.

Acest program ar stimula locatarii să se asocieze și să colaboreze pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, ar asigura transparența și eficiența cheltuirii banilor publici și ar contribui la îmbunătățirea situației locativ-comunale din oraș.

03

Reparația blocurilor vechi

04

Educație pentru fiecare

Accesul la educație și sănătate de calitate este o condiție obligatorie pentru ca tinerele familii să rămână în Chișinău. Educația începe cu grădinița. Creșterea numărului de locuri în grădinițe, în special sporirea numărului de grupe creșă, este o prioritate.

Ne propunem acoperirea necesităților de locuri în grădinițe prin reînțoarcerea și deschiderea grădinițelor închise. La fel vom promova construcția obligatorie a noi grădinițe în cadrul complexurilor locative nou-construite, în cadrul unor parteneriate public-private cu companiile de construcții.

La fel, vom veni cu mai multe măsuri de îmbunătățire a calității apei și alimentației în instituțiile de învățământ preșcolar și școlar, dar și măsuri de asigurare a protecției copilului în sistemul de învățământ (reabilitarea pavilioanelor, a zonelor de joacă și sportive etc.)

De asemenea, propunem introducerea clasei "zero" în școlile primare din oraș pentru a transfera grupele pregătitoare de la grădinițe în școli. Acest lucru va putea crea condiții pentru organizarea de grupe - creșă în grădinițe.

Pentru școlile din Chișinău vom promova un program municipal de renovare și dotare a sălilor de studii și a sălilor și terenurilor de sport.

Pentru deplasarea elevilor la școală în siguranță, propunem organizarea rutelor de autobuze școlare care vor transporta elevii din sectoare spre școlile și liceele din centrul orașului. Iar în preajma fiecărei școli propunem organizarea zonelor de îmbarcare și debarcare a copiilor aduși de către părinți cu automobilul.

05

Curățenie și salubritate

Chișinăuienii consideră că orașul e murdar și plin de mizerie.

Glodul și praful care inundă străzile din Chișinău sunt rezultatul gestionării incorecte a spațiilor verzi și a terenurilor din oraș.

Această problemă poate fi depășită prin implementarea unui program municipal de amenajare urbană care să prevadă măsuri de eliminare a surselor de glod și praful din oraș.

Prin amenajarea peluzelor, a drenajului, fișiiilor verzi și a canalelor pluviale și prin utilizarea pavajului permeabil pentru parcări poate fi oprită scurgerea glodului de pe spațiile verzi.

Prin monitorizarea strictă a șantierelor de construcție, a lucrărilor de reparații și a terenurilor private poate fi prevenită răspândirea glodului și prafului pe străzile din oraș.

De asemenea este necesară elaborarea unui Regulament de amenajare și întreținere a spațiilor verzi poate ajuta proprietarii și administratorii de terenuri să prevină erodarea solului și generarea de praful și glod.

Gunoii vizuali sunt generați de panouri publicitare, bannere, reclame, fațade degradate, gherete, trotuare sparte, parcări haotice și copaci neîngrijiți. Ambuteiajele, șantierele de construcție și reparație neamenajate, reclamele audio generează gunoi sonor care irită și stresează pietonii.

Străzile din Chișinău au nevoie de salubritate prin curățarea sistematică a străzilor, curățarea gurilor de captare și canalelor de scurgere pluvială, modernizarea sistemului de colectare și evacuare a gunoii menajere.

În același timp este necesar de eliminat gunoiul vizual prin elaborarea și implementarea unui Cod de Design Urban care să reglementeze strict amenajarea fațadelor și reclamelor.

Poluarea sonoră poate fi redusă prin măsuri de calmare a traficului în zonele centrale și reglementarea strictă a șantierelor de construcție și reparație.

06

Securitatea pietonilor și fluidizarea traficului

Chișinăul oferă condiții foarte neprietenoase pentru pietoni. Orașul e împânzit de zone unde nu există nici o trecere pietonală amenajată și de treceri subterane incomode și murdare.

Trotuarele străzilor sunt degradate și ocupate de parcări. Zeci de pietoni sunt accidentați pe trecerile pietonale de automobile care depășesc limita de viteză.

Ambuteiajele și congestiile de trafic sunt o consecință a imposibilității de deplasare pe jos. În fiecare an, tot mai mulți chișinăuieni își cumpără automobile și le folosesc tot mai des.

Pentru a stimula orășenii să meargă mai mult pe jos este necesară reparația tuturor trotuarelor, securizarea tuturor trecerilor pietonale din oraș prin construcția de insulițe de refugiu, a trecerilor denivelate, iluminare nocturnă și dublarea la suprafață a trecerilor pietonale subterane.

Pentru a reduce utilizarea automobilelor private, este necesară promovarea transportului alternativ – biciclete, trotinete electrice, segway-uri prin crearea pistelor pentru biciclete, calmarea traficului și organizarea punctelor de închiriere a transportului alternativ.

Fluidizarea traficului poate fi realizată prin implementarea sistemului de semaforizare adaptivă a tuturor intersecțiilor din oraș și prin crearea Centrului Municipal de Monitorizare și Control al Traficului care ar putea monitoriza și interveni în regim real în traficul din oraș.

07

Valorificarea râului Bîc

Unicul râu care traversează oraşul Chişinău a fost transformat într-un canal de scurgere pluvială şi de acumulare a deşeurilor. De-a lungul albiei râului este amplasată fosta zonă industrială, cu terenuri şi clădiri degradate şi nevalorificate.

După modelul oraşelor europene şi conform principiului revitalizării urbane a zonelor industriale, propunem regândirea zonei luncii râului Bîc şi a zonelor industriale adiacente şi transformarea lor într-o nouă zonă urbană de dezvoltare.

Albia râului Bîc trebuie lărgită iar de-a lungul râului pot fi amenajate zone verzi cu utilizare comercială şi de agrement, piste pentru biciclete, terenuri de joacă pentru copii, terenuri de sport, spaţii expoziţionale şi multifuncţionale.

08

Tren urban

Transportul feroviar trebuie să devină coloana vertebrală a Chişinăului şi principalul mod de transport public urban în zona metropolitană.

Trenul metropolitan, cunoscut şi ca tren suburban sau tren de navetă, este un tip de tren de pasageri care deserveşte o zonă metropolitană, facilitând transportul în comun între suburbii şi un oraş central.

Prin crearea a patru staţii de tren urban la Sculeanca, în zona Circului, în zona podului Mihai Viteazul, zona podului Ismail şi în regiunea străzii Munceşti, trenul urban poate prelua cea mai mare parte a fluxului de tranzit din oraş şi poate asigura o legătură eficientă cu suburbiile şi cu localităţile din afara municipiului.

PROGRAM ELECTORAL

01 Oportunități

Prin oportunități am în vedere, posibilități de creare și dezvoltare a unor afaceri și de angajare. Chișinăul trebuie să fie prima opțiune de urbanizare a oamenilor din Moldova. Nu Padova, Moscova sau Madrid. Moldovenii trebuie să aibă oportunități de muncă și creștere acasă, iar acasă înseamnă în primul rând orașul Chișinău.

1.1 Transparență și anticorupție

Propunem o listă de candidați apolitici, profesioniști și onești pentru Consiliul Municipal Chișinău, care vor promova și realiza următoarele obiective:

- Implementarea votului electronic în CMC și asigurarea accesului public la informația privind activitatea fiecărui consilier municipal.
- Reorganizarea structurii actuale a Primăriei, a direcțiilor și secțiilor subordonate CMC, organigramei și statelor de personal.
- Angajarea noilor funcționari în bază de concurs public cu interviurile de angajare a finaliștilor transmise online și arhivate video pe site-ul Primăriei. Implementarea sistemului de evaluare a performanțelor angajaților Primăriei.
- Implementarea circuitului electronic al documentelor în Primărie și trasabilitatea petițiilor.
- Implementarea sistemului de e-achiziții, de o manieră eficientă și transparentă.
- Monitorizarea activității întreprinderilor municipale și modernizarea acestora.
- Efectuarea anuală a auditului extern a Primăriei pentru a identifica furturile și cheltuielile ineficiente.
- Asigurarea organizării audierilor și dezbaterilor publice pe subiecte de importantă majoră pentru municipalitate: buget, transport, tarife, probleme de mediu și gestionarea proprietății publice.
- Implementarea sistemelor electronice de eliberare a actelor permissive.
- Desfășurarea regulată a dezbaterilor publice privind activitatea subdiviziunilor Primăriei și a Consiliului Municipal Chișinău.

1.2

Primărie modernă și eficientă

- Aplicarea unei distribuții proporționale a bugetului pe drumuri între artere de transport, trotuare, zone pietonale și piste pentru bicicliști.
- Implicarea voluntarilor municipalității în proiecte sociale de suport a persoanelor cu mobilitate redusă în ieșirile în oraș, pregătirea unor evenimente publice, vizitarea muzeelor, cluburilor municipale pentru integrare socială.
- Crearea unui Program de voluntariat la Primărie care să ajute la realizarea proiectelor urbane, dar și să ofere tinerilor experiență în domeniile de interes.
- Crearea Inspectoratului Municipal de Gestionare Urbană care ar monitoriza situația în oraș și ar depista la timp încălcările apărute (parcări ilegale, construcții ilegale, gherete, publicitate, nevoi sociale) și aplica amenzi pentru încălcările constatate.
- Aplicarea principiului "front office" în activitatea tuturor direcțiilor și secțiilor Primăriei și a structurilor subordonate CMC.
- Efectuarea anuală a auditului performanțelor activității direcțiilor municipale, întreprinderilor municipale și preturilor de sector.
- Aprobarea planurilor anuale de activitate ale direcțiilor și secțiilor reorganizate care vor cuprinde în mod obligatoriu indicatori de performanță, de rezultat și eficiență.
- Revizuirea și ajustarea taxei pentru amplasarea publicității și pentru dispozițiile publicitare, taxei de piață și altor taxe la condițiile de desfășurare a activității economice și conjuncturii de piață.
- Reformarea managementului investițiilor capitale publice în mun. Chișinău, în mod special, realizate din împrumuturile contractate de la BERD, BEI.
- Aprobarea de către CMC a Planului de Reformă Organizațională care prevede o structură modernă a Primăriei bazată pe modelul orașelor din Europa.
- Implementarea unui sistem de bugetare a direcțiilor și instituțiilor Primăriei în bază de proiect.
- Atestarea tuturor funcționarilor, desfășurarea concursurilor și angajarea în funcții a personalului doar în bază de concurs cu transmiterea online a interviurilor de angajare.
- Implementarea standardului de management ISO 9000:2000 în achiziții.
- Creșterea fondului bugetului participativ pînă la 1% din bugetul municipal.
- Crearea unui Consiliu Participativ pe lângă Primărie cu implicarea organizațiilor neguvernamentale active în oraș.
- Instituirea unui sistem riguros de control și monitorizare a executării lucrărilor de reparație și menținere a stării drumurilor.
- Elaborarea și aprobarea unui mecanism de revizuire periodică a prețului unitar de închiriere, adaptat la prețurile de pe piața imobiliară.

1.3

Dezvoltare economică

- Crearea unui sistem de conservare și protejare a patrimoniului cultural municipal, astfel încât, până în anul 2025, obiectele acestuia să fie protejate integral și restaurate - revitalizate în proporție de 50%.
- Crearea Fondului Municipal pentru Restaurarea Monumentelor (FMRM) cu statut protejat.
- Formarea unui sistem de finanțare 50-50, (din contribuția FMRM și contribuția persoanelor fizice și juridice) pentru renovarea monumentelor istorice.
- Crearea unui fond locativ municipal care să fie oferite în chirie la preț avantajos pentru familiile și persoanele aflate în dificultate.
- Renovarea bibliotecilor și angajarea cetățenilor pentru dotarea acestora.
- Restructurarea întreprinderilor municipale de gestionare a fondului locativ și a celor aflate în prag de faliment.
- Inventarierea, reevaluarea și înregistrarea proprietății imobiliare municipale, privatizarea fondului funciar exclusiv prin licitații publice, revederea cotelor impozitelor și taxelor locale, revizuirea sistemului de tarife și plăți pentru asigurarea suplimentare de venit la bugetul municipal.
- Evaluarea mediului investițional municipal și crearea Agenției de Dezvoltare

Chișinău, responsabile de promovarea potențialului investițional al municipiului, atragerea investițiilor, elaborarea și implementarea proiectelor de dezvoltare.

- Dezvoltarea potențialului investițional al orașului și elaborarea unui Ghid investițional pentru Chișinău, în care să fie clar indicate care sunt posibilitățile de investiții în Chișinău (spațiile și terenurile disponibile), care este mediul investițional, și care sunt condițiile pentru realizarea investițiilor.
- Intensificarea colaborării CMC cu Inspectoratul Fiscal în vederea identificării și contracarării evaziunilor fiscale și recuperarea restanțelor la plata taxelor și impozitelor.
- Revizuirea cotei de impozitare a bunurilor imobiliare.
- Crearea platformei de dialog permanent cu comunitatea de afaceri prin crearea Consiliului Economic pe lângă Primarul General.
- Revitalizarea râului Bîc și transformarea zonelor industriale adiacente râului într-o nouă zonă urbană de dezvoltare.
- Crearea unei Comisii de Dialog cu Societatea Civilă în cadrul CMC, pentru asigurarea legăturii instituționale dintre CMC și societatea civilă din municipiu.
- Desfășurarea concursului municipal anual „Produs în Chișinău” cu implicarea în mod special a întreprinderilor mici și mijlocii din municipiu.
- Lansarea programului municipal de susținere a IMM prin care toate IMM-urile care vor angaja tineri specialiști, vor fi scutite de plata impozitului pe amenajarea teritoriului și facilități la plata taxelor locale de amplasare a unităților comerciale.
- Pregătirea a cinci terenuri cu suprafețe de 10-15 ha, asigurarea lor cu acces apă, canalizare, infrastructură de comunicații și acces la resurse energetice și promo-

varea lor pentru crearea a 5 parcuri industriale (industrie non-poluantă, bazată pe inovații și industrie verde).

- Lansarea unui program de susținere a investițiilor în procesarea agricolă (linii de sortare, frigidere, linii de ambalare), amplasate în suburbiile orașului.
- Aprobarea și implementarea la nivel de municipiu a unor standarde unice de amenajare a teritoriului piețelor.
- Aprobarea și implementarea la nivel de municipiu a unor standarde unice de amplasare a panourilor publicitare și a publicității de mici dimensiuni, denumirilor de firmă, etc.
- Restructurarea pieței centrale și transformarea ei în piață agricolă în care să fie preponderent comercializate produse autohtone cu obligarea vânzătorilor să afișeze țara de origine a produselor.
- Elaborarea și aprobarea brandului mun. Chișinău și promovarea aplicării lui.
- Dezvoltarea multilaterală a activităților culturale: teatru, muzică, film, operă, pictură, sculptură, meșteșugărit, artă stradală și crearea unor evenimente periodice care ar putea fi promovate și ar atrage turiști din întreaga lume (festivaluri, expoziții, concursuri, spectacole, performance-uri).
- Promovarea serviciilor hoteliere și a traseelor turistice din Moldova.
- Elaborarea unui abonament turistic unic integrat care să ofere acces în transportul public, muzee, Grădina Zoologică, și reduceri în localuri și magazine.

cu scopul reducerii pierderilor în rețea, micșorării tarifelor, prestării serviciilor de calitate, asigurării permanente a serviciilor respective.

- Crearea unui sistem de măsurare și evaluare a satisfacției populației municipiului Chișinău față de principalele servicii publice de gospodărie comunală (accesul la apă potabilă și canalizare, salubritate și epurare, transport public) pentru evaluarea eficienței și calității serviciilor publice prestate de municipalitate.
- Crearea Centrului Municipal de Monitorizare a Traficului, care va permite intervenții imediate de fluidizare a traficului, anunțarea șoferilor despre eventuale ambuteiaje prin ecrane informative, monitorizarea live a transportului public și a respectării graficului.
- Reorganizarea Parcului Urban de Autobuze și a Regiei Transport Electric și crearea Regiei Autonome de Transport Chișinău.
- Reorganizarea SA "Apă-Canal" și modernizarea întreprinderii.
- Restructurarea SEL-urilor neprofitabile și ineficiente. Utilizarea programului de renovare a blocurilor vechi pentru stimularea creării asociațiilor de locatari.
- Amplasarea pe acoperișurile clădirilor din subordinea primăriei a panourilor solare pentru reducerea facturilor achitate din bani publici.
- Dezvoltarea și Implementarea programelor complexe de Eficiența Energetică și Energie Regenerabilă. Adoptarea viziunii "Chișinău Oraș verde"
- Implementarea sistemului integrat al managementului deșeurilor la nivel de municipiu, implementarea colectării selective a deșeurilor.

1.4

Servicii publice de calitate

02

Confort

Confortul înseamnă servicii urbane moderne - mobilitate, servicii sociale, spații publice calitative. Prin mobilitate am în vedere eliminarea ambuteiajelor și a torturii utilizării unui transport public haotic și periculos. Prin servicii sociale calitative avem în vedere opțiuni moderne și simple pentru asigurarea familiilor cu grădinițe și școli moderne, oportunități universitare, servicii simple și rapide de eliberare a actelor permissive, acces la medicină eficientă. Spațiile publice trebuie să invite orașenii să savureze orașul.

2.1

Transport și mobilitate

- Implementarea unui sistem de semaforizare adaptivă care va permite fluidizarea traficului prin adaptarea în regim "live" a semafoarelor la fluxurile de transport.
- Crearea și amenajarea zonelor de parcare și implementarea unui sistem de taxare pentru parcare în centrul orașului.
- Inițierea construcției șoselei de centură a mun. Chișinău prin stabilirea unui parteneriat între primăria Chișinău, Guvernul RM și partenerii externi de dezvoltare.
- Extinderea și delimitarea benzilor destinate exclusiv transportului public în comun, de mare capacitate.
- Implementarea sistemului de transport public de tip Bus Rapid care ar face legătura directă între sectoare.
- Modernizarea sistemului de transport public din oraș prin eliminarea treptată a rutelor de maxi-taxi și înlocuirea lor cu autobuze de mare capacitate.
- Introducerea sistemului de taxare electronică, a unui sistem de tarif flexibil (bilete pentru 1 sau mai multe călătorii, bilete pentru 1, 3 sau 7 zile, abonamente lunare și anuale) și a principiului de bilet unic în toate tipurile de transport public.
- Instalarea climatizoarelor în toate tipurile de transport public.
- Amenajarea pistelor pentru bicicliști separate de carosabil în fiecare sector astfel încât benzile pentru biciclete să unească fiecare sector cu centrul orașului.
- Implementarea unui sistem de bike sharing (închiriere a bicicletelor) municipal.
- Dotarea unităților de transport public cu sistem de locație GPS și cu tahometre pentru a asigura circulația transportului public conform unui orar exact.
- Modernizarea stațiilor de așteptare a transportului public, amenajarea stațiilor după principiul accesibilității universale și dotarea lor cu panouri electronice care să afișeze orele de circulație în

timp real.

- Sistemizarea locurilor de parcare existente, prin amenajarea parcărilor în stradă și prin construcția parcărilor multietajate cu plată.
- Amenajarea parcărilor pentru rezidenți în curțile blocurilor, în cadrul unui program municipal de amenajare a curților și spațiilor comune dintre blocurile rezidențiale.
- Dezvoltarea nodurilor de transport Park&Ride - parcări multietajate combinate cu stații de transport public situate la marginea orașului, astfel ca oamenii care vin cu automobilul la Chișinău să poată parca la marginea orașului iar cu tichetul de parcare să poată călători gratuit pe parcursul zilei în transportul public.

2.2

Urbanism și planificare urbană

- Modernizarea Planului de Amenajare Teritorială a Municipiului.
- Elaborarea unui nou Plan Urbanistic General și a unui Masterplan pentru dezvoltarea urbană să aibă la bază viziunea și planurile strategice pentru oraș.
- Elaborarea PUZ-urilor și PUD-urilor pentru toate sectoarele și zonele orașului.
- Elaborarea și adoptarea unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă a mun. Chișinău.

- Elaborarea PUG-urilor pentru suburbiile orașului, pentru a încadra dezvoltarea acestora în strategia generală de dezvoltare a orașului.
- Replanificarea sectoarelor pentru dezvoltarea unor unități administrative autosuficiente în cadrul orașului și transformarea funcțională a sectoarelor cu dezvoltarea centrelor de sectoare, cu crearea unor zone dedicate exclusiv pietonilor, cu amenajarea lor adecvată în scopuri de odihnă, shopping și agrement pentru a descrește necesitatea de deplasare din sectoare în centru.

2.3

Mediu urban confortabil

- Identificarea și amenajarea spațiilor publice urbane cu mobilier urban, peluze, iluminare pietonală, fântâni urbane și instalații de artă.
- Implementarea unui Program municipal de iluminat public, care ar include și curțile blocurilor.
- Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii și a pavilioanelor sportive în zonele intens populate ale orașului.
- Edificarea monumentelor de for public (statui, sculpturi, ansambluri culturale, busturi, obiecte de artă plastică) în toate sectoarele municipiului Chișinău, după modelul orașelor europene.
- Elaborarea și implementarea unei navigații urbane simple și clare, pentru co-

moditatea orientării în oraș.

- Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural construit existent pentru dezvoltarea obiectivelor turistice.
- Conservarea, restaurarea, protejarea și valorificarea patrimoniului construit existent și includerea unor obiecte istorice în traseele turistice.
- Elaborarea și adoptarea unui Cod vizual al orașului pentru reglementarea publicității stradale.
- Includerea în Documentațiile de Urbanism (PUG, Regulamente Locale de Urbanism etc.) a unor compartimente specializate în domeniul protejării patrimoniului cultural în conformitate cu principiile naționale și internaționale de protecție a patrimoniului;
- Adoptarea Regulamentului Local al Protecției Patrimoniului Cultural Construit;
- Crearea unui mecanism de finanțare la nivel local a domeniului restaurării și conservării monumentelor istorice;
- Elaborarea și adoptarea a Ghidului de intervenție asupra imobilelor din zona istorică protejată a Chișinăului;
- Demararea procesului de înscriere în Registrele locale a unor noi obiective

03

Siguranță

Un oraș sigur e unul în care lași copilul să meargă singur la școală. Asta implică o transformare radicală a infrastructurii rutiere, a serviciilor polițienești, a transportului public și a felului în care ne comportăm în public. Un oraș sigur înseamnă și aer curat, iar calitatea aerului nu se negociază. Un oraș sigur înseamnă servicii medicale de urgență și pompieri care ajung rapid la chemare și rezolvă problemele profesionist. Un oraș sigur înseamnă un oraș bine iluminat, un oraș cu viață socială activă, cu oameni care își cunosc vecinii și se respectă unii pe alții. Iar respectul față de noi vine cu respectul față de reguli. Un oraș sigur înseamnă și un oraș cu o primărie care poate aplica legea în oraș, indiferent de statutul celor care o încalcă.

3.1

Domeniul ecologiei, protecției sănătății și protecției mediului

- Reducerea poluării aerului prin fluidizarea traficului, crearea zonelor pietonale.
- Implementarea unui program de colectare separată a deșeurilor menajere și instalarea tomberoanelor pentru sortarea gunoiului.
- Implementarea lucrărilor de termoizolare a clădirilor din proprietate municipală și încurajarea (inclusiv prin crearea și acordarea subvenției energetice) locatarilor în termoizolarea pereților clădirilor în care locuiesc cu scopul micșorării cheltuielilor de energie în perioada rece a anului.
- Inițierea unui proiect de reciclare a gunoiului.
- Un program pentru reutilizarea/reciclarea în siguranță a acumulatorilor și altor obiecte electrocasnice care au metale grele/substanțe periculoase în componență.

3.2

Securitate rutieră și pietonală

- Implementarea unui program de amenajare a tuturor intersecțiilor și trecerilor de pietoni cu aducerea la un singur nivel, pentru facilitarea circulației prin oraș a persoanelor cu mobilitate redusă.
- Amenajarea trecerilor de pietoni din oraș prin iluminare, marcaj, benzi rezonante și ridicarea trecerilor la nivelul trotuarului pe drumurile secundare.
- Amenajarea, anual, a cel puțin 2 kilometri de rute pentru nevăzători, prevăzute cu pavaj reliefat, marcarea cu pavaj special pentru nevăzători a intersecțiilor și stațiilor.
- Adoptarea Ghidului de Design al Străzilor din Chișinău în calitate de document directoriu pentru proiectele de renovare a străzilor și trotuarelor din oraș.
- Crearea unei rețele pietonale care să traverseze orașul, unind toate sectoarele care ar consta din trotuare largi, accesibile, confortabile, libere de parcări și panouri publicitare.
- Nivelarea trotuarelor pe tot parcursul traseelor pietonale pentru reducerea obstacolelor din calea persoanelor cu mobilitate redusă și părinților cu cărucioare.

3.3

Spații verzi și curățenie

- Implementarea unui program municipal de amenajare urbană care să prevadă măsuri de eliminare a surselor de glod și praf din oraș și reamenajarea lor pentru diminuarea volumului de praf și glod din oraș. Amenajarea peluzelor, a drenajului, fișiiilor verzi și a canalelor pluviale și prin utilizarea pavajului permeabil pentru parcări poate fi oprită scurgerea glodului de pe spațiile verzi.
- Monitorizarea strictă a șantierelor de construcție, a lucrărilor de reparații și a terenurilor private pentru a preveni răspândirea glodului și prafului pe străzile din oraș.
- Elaborarea unui Regulament de amenajare și întreținere a spațiilor verzi care să ajute proprietarii și administratorii de terenuri să prevină erodarea solului și generarea de praf și glod.
- Curățarea sistematică a străzilor, curățarea gurilor de captare și canalelor de scurgere pluvială, modernizarea sistemului de colectare și evacuare a gunoiului menajer.
- Eliminarea gunoiului vizual prin elaborarea și implementarea unui Cod de Design Urban care să reglementeze strict amenajarea fațadelor și reclamelor. Reducerea poluării sonore prin măsuri de calmare a traficului în zonele centrale și reglementarea strictă a șantierelor de construcție și reparație.
- Întreținerea, salubritatea și amenajarea parcurilor și zonelor verzi, lacurilor urbane, râului Bâc și a plajelor din Vadul lui Vodă.
- Un program de reabilitare a râului Bâc și de revitalizare urbană a zonei riverane prin crearea spațiilor publice (zone verzi cu utilizare comercială și de agrement, piste pentru biciclete, terenuri de joacă pentru copii, terenuri de sport, spații expoziționale și multifuncționale).

